

Öğretmenlik Meslek Eğitimi İle İlgili Etik Olmayan Durumlar

Unethical Practices for Education of Teaching Profession

Doç. Dr. Hasan Hüseyin ÖZKAN¹, Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN²

Makalenin geliş tarihi: 11.04.2018

Kabul tarihi: 31.05.2018

Öz

Meslek etiği ve kuralları, meslek mensuplarınca benimsenmiş ve yine bu meslek taraflarınca genel kabul görmüş kurallardır. Meslek etiği kurallarına uygun davranış gösteren meslek mensupları, verdikleri hizmetin doğruluğu, haklılığı ve etkililiği karşısında, mesleki çevresinde yer alan paydaşların güvenini ve saygısını kazanır, vicdanen rahat olur, bilgi, beceri ve yeteneklerine daha çok güvenir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, öğretmenlik meslek eğitimi etik ve kurallarının meslek yaşamına olan etkisini tartışmaktır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlik eğitimi meslek etiği kavramına açıklık getirilmeye, öğretmen eğitimiyle ilgili etik olmayan uygulamaları tespit etmeye, etik olmayan uygulamalara yönelik eleştirel bir bakış açısı getirmeye ve öğretmen eğitimi alanı ilgililerine farkındalık sağlamaya çalışılacaktır. Araştırma tarama modelinde bir çalışmadır ve araştırma sonucunda öğretmenlik eğitimi ile ilgili; 1976 yılında, 45 günlük eğitimle ve mektupla öğretilme yaklaşık 100 binden fazla kişinin öğretmen yapılması, 1996-97 yıllarında 150 bin civarında farklı alan eğitimine sahip bireylerin öğretmen olarak atanması, 2010 yılından itibaren her alan mezununa eğitim fakülteleri tarafından formasyon programı adı altında öğretmenlik sertifikası verilmesi ve bu programların bazılarının sıkıştırılmış programlar şeklinde ve uzaktan eğitim yoluyla verilmesi önemli etik dışı uygulamalar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Meslek Etiği, Öğretmenlik Meslek Etiği, Etik Dışı Uygulama

Abstract

The education system is created by structural items such as teachers, students, and educational programs. If one of the constituent elements of the system experiences difficulties in fulfilling its duty, the system can't fulfill its mission altogether, even if it fulfills its mission it can't be systematic, efficient and scientific. In this context, the aim of the study is to discuss the influence of teaching ethics and codes on professional life. For this purpose, teaching education is to clarify the concept of professional ethics, to identify unethical practices related to teacher education, to bring a critical point of view towards unethical practices, and to raise awareness of the teacher education community. As a result of the research related to teaching education; In 1976, more than 100 people were educated with 45 days of education and letter training, as of 1996-97, about 150 thousand individuals with different field education were appointed as teachers, from 2010, all field graduates were given teaching certificates under the name of formation program by education faculties, and some of the programs were delivered in the form of compressed programs and distance education, and finally the students who were benefited from these formation programs were separated from the Faculty of Theology and it has been found that there are significant non-ethical practices related to giving these students the certificate of teaching in theology faculties.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Isparta/Türkiye, huseyinozkan@sdu.edu.tr

² Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri/Türkiye, celikten@erciyes.edu.tr

Keywords: Ethics, Profession Ethics, Teaching Profession Ethics, Unethical Practices

1. GİRİŞ

Bir ülkenin en önemli sistemlerinden biri “Milli Eğitim” sistemidir. Eğitim sistemini doğru olarak anlamayan toplumlar, insanını yetiştirmede önemli sıkıntılar yaşarlar. Ülkemiz eğitim sistemimiz millidir ancak bunu anlamak ve uygulamaya koymak sistemimiz açısından kabul edilebilir görülmemektedir. Bir eğitim sistemi sıklıkla müdahale edilebilen bir sistem olarak işletilmeye çalışılır, sistemi oluşturan öğeler birbirlerinin alternatifi olarak görülerek biri diğerine tercih edilir ise sistemi oluşturan öğeler birlikte işlemez, birbirlerinin tamamlamaz ve birbirleriyle bütünleşemez. Birbirleriyle entegre olamayan (bütünleşmeyen) sistem parçalarının görevlerini etkili olarak yerine getirebilmesi dolayısıyla sistemin başarılı olması da beklenemez.

Eğitim sistemini öğretmen, öğrenci ve eğitim programları gibi yapısal öğeler oluşturur. Sistemi oluşturan öğelerden biri görevini yerine getirmede aksaklıklar yaşarsa, sistem bütünüyle görevini yerine getiremez, getirse de bu durum sistemli, verimli ve bilimsel olamaz. Ülkemiz eğitim sistemindeki uygulamalar, sistemi meydana getiren öğelerden birini diğerine tercih edebilmekte, birini düzeltirken, diğerini ihmal edebilmekte ya da yeniden bozabilmektedir. Eğitim sistemimiz açısından bakıldığında; bu ihmal edilen ya da bozulan yapısal öğelerden biri de, hiç kuşku yok ki öğretmenlik mesleği ve bu mesleğin eğitimi, ataması, istihdamı, denetlenmesi gibi uygulamalarıdır.

Ülkemizde öğretmenlerin yasal konumu, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43. maddesi ile düzenlenmiştir. Yasaya göre “Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir”, şeklinde tanımlanmıştır. Cumhuriyetin kurulması ile bazı öğretmen yetiştirme modelleri uygulamaya konulmuş, öğretmenlik mesleğiyle ilgili çeşitli öğretmen eğitimi programları hazırlanmış, atama ve istihdamıyla ilgili de çok çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Bu uygulamalar eğitim sistemine önemli katkılar sağlarken, aynı zamanda önemli olumsuzlukların yaşanmasına da neden olmuştur.

Bireysel ve toplumsal ilişkilerde topluca benimsenmiş, olması gereken kuralları ve bu kurallara uymak suretiyle gerçekleşen davranışları, etik davranış ya da değerler olarak tanımlayabiliriz. Etik davranış ve değerler, insanların toplumsal düzenini ve huzurunu sağlamak amacıyla benimsedikleri ve yaşam boyunca bir takım değişikliklere uğrayan değerlerdir. Dürüstlük, doğruluk, sözünde durmak, sadakat, adalet, başkalarına yardım etmek, başkalarına saygı göstermek, sorumluluklarını yerine getirmek, ahlaklı olmak, başlıca temel etik değerler arasında sayılabilir.

Meslek etiği ise bir meslekle ilgili neyin doğru, neyin yanlış, neyin haklı, neyin haksız olduğu hakkında inançlara dayalı ilkeler ve kurallar topluluğudur (Gözütok, 1999; Obuz, 2009). Meslek etiği kişinin, çalıştığı kurumun ve toplumun etik anlayışından etkilenir. Meslek etiğine sahip olmayan meslek mensupları, sadece kendi menfaatlerini ön planda tutarak; kendilerine, aidiyet duygusu

yaşadıkları kurumlarına ve topluma zarar verebilirler. Bir öğretmenin de her meslek mensubu gibi meslek etiği, kuralları ve standartlarını bilmesi ve bunu uygulayabilmesi gerekmektedir. Onun için branşı ne olursa olsun, her öğretmenin meslek etiği ilkeleri doğrultusunda meslek eğitimine tabi tutulma, mesleğini yapma, mesleğin kendisine has özelliğinden ve özellikle diğer bütün mesleklerin öğreticisi olmasından dolayı meslek etiği ilke ve kurallarını en iyi şekilde uygulama zorunluluğu vardır. Öğretmenlik mesleği bu yönüyle, tüm toplumlarda saygı gören, yüksek statü atfedilen kutsal konumdadır ve bu mesleği sürdüren kişilerin de sorumlulukları kapsamında, tüm uygulamalarında etik ölçütlere uyma gerekliliği daha da önemli hale gelmektedir (Obuz, 2009; Özbek, 2003). Mesleğini etik ilke, kural ve standartlar çerçevesinde yapan öğretmenler; toplumun güvenini kazanır, herkesten saygı görür, zaman ve kaynak israfını önler. Sağlıklı, huzurlu, refah, güven ve istikrar içinde yaşayan bir toplumun oluşturulmasına önemli katkılar sağlar.

Bu bağlamda çalışmada, daha çok 1970’li yıllarda başlayan ve günümüze kadar devam edegelen, öğretmen yetiştirme ile ilgili etik olmayan uygulamalar ele alınacaktır. Ele alınan uygulamalar kısaca tanımlanacak, açıklanacak, analiz edilecek ve eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilecektir. Ayrıca çalışmayla, öğretmenlik meslek mensuplarına ve mesleğin paydaşlarına yönelik dikkat çekilmesi ve konu hakkında farkındalık yaratılması açısından katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemektir. Bu tür araştırmalarda, araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Krathwohl, 2003). Çalışmada öncelikle ilgili literatür taranmış, daha sonra da öğretmenlik eğitimi meslek etiği ve etik dışı olan uygulamalar tespit edilerek, karşılaşılan sorunlar analiz edilmiş ve bir takım çıkarımlarda bulunulmuş, bu çıkarımlar doğrultusunda ise yorumlama ve değerlendirmeler yapılmıştır.

3. BULGULAR

Öğretmenlik Eğitimi Etiği

Öğretmenlik mesleği, öğrencilere arzu edilen davranış değişikliklerini kazandırma yönünden kendi özünde/doğasında önemli etik ilkeler ve kurallar taşıyan bir meslektir. Öğretmenlik eğitimi programları da meslek etiğini öğretmenlere kazandırma iş görüşüne sahip olmalıdır. Aynı zamanda öğretmenler, sağlam ve üstün karakterli insanlardır. Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirirken çok önemli zorluklara göğüs germek, çok çalışmak, çalışırken önemli derecede rol model olmak, saygıyı hak etmek, saygı görmek, etik ilkeler ve kurallar doğrultusunda görevlerini yerine getirmek durumundadırlar.

Etik, doğru ya da yanlış düşünce kalıpları ile ilgili bir kavramdır. İnsan tutum ve davranışlarının, iyi-kötü ya da doğru-yanlış yönden değerlendirilmesidir (Gözütok, 1999; Aydın, 2003; Obuz, 2009; Şentürk, 2009; Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2012; Toprakçı, Bozpolat ve Buldur,

2010). Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, kuralları doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaki açıdan araştıran bir felsefe disiplini (Kirel, 2000). White (1988) da etiğin, insanların neler yaptıkları ve bunları nasıl yaptıkları ile ilgili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre etik; insanların karakterleri, faaliyet ve tutumlarıyla ilgili değer tercihleridir. Pek çok insanı etkileyen bu tür durumlar, insanlara saygı, itibar, hak, adalet, karşılıklılık gibi duygular kazandırıyorsa etik durumları gösteriyor demektir. Bu değerlerin, etik standartlara uygun olup olmadığı, toplumun kültürü, inanç ve sistemlerinden etkilenmektedir. Etik değerlerin belirlenmesinde adalet, hak, hukuk, eşitlik, doğruluk, dürüstlük, bağlılık, toplumsal ya da bireysel faydacılık gibi ilkeler önemli bir yer tutar. Ayrıca güvenilirlik, sorumluluk, hak, yurttaşlık, saygı, ilgi ve duyarlılık gibi kavramlar da etiğin direkleri olarak ifade edilebilir. Bu durum meslekler için de geçerlidir.

Meslek etiği de bu felsefi disiplinin bir alt dalıdır. İnsan yaşamında önemli bir süreç olan mesleğin, kendine özgü ilkeleri, kuralları söz konusudur. Uyulması gereken bu davranış kuralları da meslek etiği ilkelerini ve kurallarını oluşturur. Meslek etiği, insanların mesleklerini icra ederken onların davranışlarına yön veren, onlara rehberlik eden kurallar, standartlar ve ilkeler bütünüdür. Bu kurallar, daha çok da neyin doğru ya da neyin yanlış olduğu ile ilgili ilkeler ve kurallardır. Bu etik ilke ve kurallarının oluşmasında mesleğin özellikleri kadar, meslek elemanlarının mesleği koruma ve geliştirme çabaları, o mesleğin eğitimi ve meslek örgütleri önemli görevlere sahiptirler. Bu görevler yerine getirilmezse, mesleğin etiğinden bahsedilmesi sadece yasak savmayla ilgili bir anlayış olacaktır. Öğretmenlik mesleği genel olarak öğrencileri, öğretmenleri, diğer meslek elemanlarını, veliler ve aileleri velhasıl toplumu ve eğitimle ilgili tüm paydaşları yani çok geniş çevreleri ilgilendiren bir etik anlayışı da kapsamalıdır. O yüzden ki çok özel ve önemli bir meslektir. Etiği de çok önemli olmalıdır. Çünkü öğretmen mesleğini icra ederken, öğrencileri, meslektaşlarını ve tüm paydaşları ile olan ilişkilerini yerine getirirken uyulması gereken çok çeşitli kuralları, sorumlulukları bilmeyi ve bunları hiçbir zaman ihmal ve ihlal etmeden uygulamayı gerektiren bir etik anlayışını benimsemelidir. Etik kavramını bilmeyen, temel etik değerlere bağlı olarak eğitilmeyen, bu etik değer ve ilkelere bağlanmayan öğretmenlerin etik ilke, kural ve standartlara uygun olarak öğretmenlik yapmasını bekleyemeyiz.

Öğretmenlerin, bireyleri eğitmede ve toplumu şekillendirmedeki bu görevlerini etkinlikle yerine getirebilmesi için eğitim etik ve formasyonu ile donatılmaları gerekmektedir. Eğer öğretmenlik mesleği; eğitimi, çalışma şartları, özlük hakları ve toplumsal değerleri belirli standartlara ulaştırılmazsa, öğretmenlik mesleğini ulusal ve uluslararası standartlarda yerine getirebilmek söz konusu dahi olamaz. Bu mesleğin etik ilke, kurallar ya da standartlar yönünde yerine getirilebilmesi için öncelikle eğitimiyle ilgili etik uygulamaların yerine getirilmesi mecburiyeti söz konusudur. Çünkü öğretmenlik mesleğinin bu etik anlayışı; mesleğin yapısı, öğretmenlerin birbirleriyle ve öğrencileriyle etkileşimi, eğitilme biçimleri, eğitim kurumlarının atmosferleri, toplumun yapısı, siyasi yapı ve işleyişi gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır.

Öğretmen Meslek Eğitimiyle İlgili Etik Dışı Uygulamalar

Öğretmen yetiştirme ile ilgili yasal düzenlemelerden biri, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunudur. Bu kanunla birlikte, öğretmenlik mesleği eğitimi yükseköğrenim seviyesine çıkarılmıştır. Bu dönemde iktidar istikrarsızlığı ve siyasi iktidarların çatışma ve çalkantıları, öğretmenlik mesleğine, onun kalitesine ve özellikle de saygınlığına çok büyük darbe vurmuştur. Özellikle, 1977-1978 yıllarında ulusalcı bir iktidar olarak kabul edilen hükümet döneminde, “45 günde” ve “mektupla öğretim”, yoluyla 100 binden fazla kişi öğretmen olarak yetiştirildi ya da yetiştirildiği öne sürülerek hemen göreve başlatıldı. Kırkbeş (45) günde öğretmen yapılanların sayısı 76.000 kişiydi (<https://www.uludagsozluk.com>) ve bu da o günkü toplam öğretmen sayısının yüzde kırk (%40)’ını oluşturuyordu. O dönemde yapılan bu uygulamanın hangi zihniyete hizmet ettiğini sorgulamanın bir anlamı yok ama öğretmenlik mesleğinin eğitime yönelik etik bir uygulama olduğunu ifade etmek hiçbir bilim insanının kabul edebileceği bir durum değildir. İktidar popülizmi ve rantçılık bu tür bir uygulamayı memleketin kaderi olarak ele almış ve etik olmayan bir uygulamaya neden olmuştur. Bu yanlış uygulamalara karar verenlerin bir parça vicdanı var mıydı, varsa nasıl bir vicdandı bu? Bu durumu düşününce, nasıl bir meslek etiğine sahip olduğumuz, öğretmenlik mesleğine nasıl bakıldığı çok iyi anlaşılabilir. Ayrıca öğretmen olarak atanan bu insanların eğittiği bireylere nasıl yaklaştığı, öğrencileriyle ve öğretmen arkadaşlarıyla nasıl bir iletişim kurduğu, toplumun onlara-onların topluma nasıl baktıkları, öğretmenlik mesleğinin bugünkü duruma nasıl düştüğüne yönelik önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

1982 yılında öğretmen yetiştirme sorumluluğu üniversitelere verildi. Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK ve Devlet Planlama Teşkilatı işbirliğiyle ülkemizin hangi branşlarda, ne kadar öğretmene ihtiyacı olduğu ve “iş-istihdam planlamasına” dair çalışmalarla öğretmen eğitimi ve istihdamı gerçekleştirilmeye çalışıldı. Durum böyle iken 1996-1997 yıllarında, iktisat, işletme, açık öğretim, suni tohumlama, veterinerlik, turizm gibi farklı öğrenim alanlarından mezun olan, lisans veya ön lisans fark etmeksizin 38.807 kişi, dönemin iktidarı tarafından sınıf öğretmeni olarak atandı (<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK>). Bu durumu, bir mesleğin etik ilke ve kurallarını benimsemiş hangi kişi ya da kurumlar savunabilir ki? Her birey öğretmen olarak nasıl atanabilir? Bu durum hiç de etik değildir. Bilimsel etik ve mesleki etiğe uymamaktadır. Bütün bu uygulamalar, öğretmenlik mesleğine ve etiğine önemli derecede zararlar vermektedir.

Yine Eğitim fakültelerinin programlarına baktığımızda, birçok etik dışı uygulamaların olduğu görülmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumları yöneten dekanların büyük bir çoğunluğu Eğitim Fakültesi öğretim üyeleri dışından atanmaktadır. Yine aynı kurumlarda istihdam edilen öğretim üyelerinin akademik alanı ne ise, birçok eğitim fakültesi programının da o öğretim üyelerinin kendi alanlarına yönelik çoğu kez ilgisiz derslerden oluştuğu gözlenmektedir. Alan eğitimine yönelik açılan yüksek lisans ve doktora programlarının ise alana yönelik olduğu, alanın eğitimi ve öğretmenlik meslek eğitimine yönelik derslere yeterince yer verilmeden “alan eğitimi” diplomalarının verildiği de

görülmektedir. Oysa Milli Eğitim Temel Kanunu, öğretmenlerin hangi niteliklere uygun olarak yetiştirilmesi gerektiğini çok açık bir şekilde ifade etmektedir. Meslek etiğine hizmet edecek öğretmen eğitiminin; iyi bir alan eğitimi ile birlikte, iyi bir genel kültür ve iyi bir öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi temele aldığı görülmektedir.

Bugün 95 (<https://istatistik.yok.gov.tr/>) eğitim fakültesinde, öğretmenlik formasyon programına yönelik derslerden bazılarında farklı branşlardan mezun olan öğretim elemanlarının girdiğini görüyoruz. Bazı üniversitelerde eğitim bilimlerinin dışında, çok farklı branşlardan eğitim bilimleri bölümüne atamaların yapıldığına şahit oluyoruz. Bu durum etik olarak değerlendirilebilir mi? Bunun için yeterli sayıda ve nitelikte öğretim elemanı yetiştirme görevinin özellikle üniversitelere düştüğü söylenebilir. 1985-1991 yılları arasında, öğretmenler sınav ile atanıyordu. En son 1991 yılında yapılan sınav kaldırıldı ve “kura ile” öğretmen atamaya başlandı. O yıllarda, fakültelerinden birincilikle mezun olan öğrencilerin “kura çıkmadı” diye atanmadığı, yedi yılda zor mezun olan öğrencilerin ise “kurada çıktığı” için atandığı, kayıtlarda olmasa da zihinlerde capcanlı tazeliğini korumaktadır.

Bakanlığının verilerine göre, bazı branşlarda çok sınırlı sayıda yeni öğretmene ihtiyaç varken, bazı alanlarda ancak emekli olanların yerine atama yapılabilmektedir. Bu durum göstermektedir ki, Türkiye’de öğretmen ihtiyacı hemen hemen doyum noktasına ulaşmıştır. Ülkemizde öğretmen yetiştirme ile ilgili en önemli gerçek, öğretmen yetiştirmenin niteliğini artırmak ve öğretmen eğitimi standardını çağcıl düzeye ulaştırmaktır. Bu doğrultuda atılan adımlar da mevcuttur. Örneğin, eğitim fakültesi dekanlarının teklifi ile eğitim fakültelerinin ikinci öğretim programları YÖK tarafından kapatılmıştır. Sonra, Yükseköğretim Genel Kurulu, açık öğretim ve uzaktan eğitimle öğretmen yetiştirmenin niteliği düşürdüğü gerekçesiyle, 2012-2013 akademik yılı başında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi bünyesindeki okul öncesi öğretmenliği ve İngilizce öğretmenliği programlarını kapatmıştır. Daha sonra YÖK, niteliği artırmak amacı ile, pedagojik formasyon eğitimi almak isteyen alan fakülteleri için ALES ve not ortalaması koşulunu getirmiştir. İşte bu kararlar, öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmaya yönelik önemli bazı kararlardır.

Görülüyor ki pek çok geçerli sebep, ülkemizin yeni ve hızlı bir şekilde öğretmen yetiştirme ihtiyacının olmadığını göstermekte, aksine kalite ve çağcıl manada kaliteli öğretmen yetiştirme gereksinimine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bir ülkenin en önemli meslek etiğine sahip olması gereken mesleği, öğretmenlik mesleğidir. Çünkü tüm mesleklerin yolu öğretmenlik mesleğinden geçmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Eğitim sisteminin en önemli sorunu “zihniyet” meselesidir. Eğitim bir sistemdir. Bütün sistemlerde olduğu gibi sistemi oluşturan bileşenlerin yapısal öğeleri ve işlevsel nitelikleri birbirinin seçeneği değil bütünleyicisidir. Öğretmen yetiştirme, “Çağdaş bir model” anlayışı ile öğretmen

yetiştiren kurumlar aracılığıyla yapılmalıdır. Bunun için de “sadece öğretmen yetiştiren kurumlar” kurulmalı, bu kurumlar aracılığıyla, kaynaşık bir modelle öğretmen yetiştirilmelidir. Ayaküstü kurslar, bir yıllık ya da dönemlik “zip”lenmiş programlar, ya da mektupla öğretmen yetiştirme gibi süreçlerle değil. Öğretmenlik mesleği, öğretmen olacak kişilerin öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmesi, bu mesleği yapmak için kaliteli olarak yetişmesi, atandığında da severek yapması vb unsurlar dikkate alındığında kutsanacak bir meslek olacaktır.

Bir yandan öğretmenlik mesleği kutsanırken, öte yandan meslek etik ve standartlarını hiçe sayan uygulamalar yapılmaktadır. Bir yandan bilginin ezberlenmesine karşı duranlar, öte yandan eğitim fakóltesi mezunlarını “bilgisiz” olarak değerlendirebilmektedirler. Kulaktan dolma bilgileriyle her konuda “eğitimle insan olunur” sloganını eğitimcilerin ağzından alanlar, iş öğretmen eğitimine gelince “öğretmen olunmaz doğulur” tezini savunmaktadırlar. Pedagojik formasyon programlarıyla öğretmen yetiştirme kurslarının mesleğe kazandırdıkları hiçbir Őey yoktur ancak meslek ilke, kural, etik ve niteliğinden götüreceği çok Őey olacaktır.

Bütün bunlar göz önüne alındığında çift başlı ya da çok başlı öğretmen yetiştirme sisteminin, öğretmenlik mesleğinin onur ve statüsünü kurtarması mümkün gözükmemektedir. Sorunun yegâne çözümlü öğretmen yetiştiren bir tek kurumun olması, bu kurumun da gerçek manada, elit bir kurum olarak kurumsallaştırılmasıdır. Bu kurumun adı kesinlikle günümüz Şartları içinde ‘Eğitim Fakólterleri’dir. Bu kurumlarda, öğretmen eğitiminin ehli olan ve yöneticilik ve liderlik özellikleri olan kişilerin yönetici olmaları sağlanmalı, kendi alanlarında iyi yetişmiş öğretim elemanlarının derslere girmesi standardı getirilmeli, kendi alanlarının dışındaki derslere girmelerine asla izin verilmemelidir. Öğretim elemanları daha fazla ders ücreti alsın diye etik olmayan uygulamalara imkân verilmemelidir. Böyle uygulamaların varlığı cezai işlemler gerektirmelidir.

Öğretmenlik mesleği için meslek statüsü, önemli bir sorundur. Bütün meslek alanları göz önüne alındığında meslek elemanına en az değer verilen mesleklerden biri ya da birincisi öğretmenlik mesleğidir. Sosyal haklarının yetersizliği, herkesin öğretmenlik yapabileceği gerçeğinin kabul edilmesi, öğretmen atama, yer değiştirme, meslekte kariyer, gelişim ve yükselme gibi durumların bir standarda bağlanamaması, bu mesleğin saygınlığı ayaklar altına almaya devam edecektir. Onun için bu gibi durumların bir an önce düzeltilmesi ve öğretmenlik mesleğine hak ettiği değerin kazandırılması gerekmektedir. Özellikle özel üniversiteler ya da kurslarla yetiştirilen öğretmen adayların bu ülkenin sosyal dinamikleri de düşünöldüğünde önemli zararlar verebileceklerini görmezden gelemeyiz. Bu yüzden öğretmen yetiştirme eğitimi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili kararların iş-istihdam dengesi gözetilerek kesinlikle devlet tarafından verilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Ancak iktidarların politik ve popölist uygulamalarına kurban edilmemelidir.

YÖK’ün öğretmen yetiştirme programlarının açılmasıyla ilgili kararları daha çok kişisel girişimlere bağlı olarak hatır-gönöl meselesi, daha çok arama ve iletişim kurma anlayışına dayalı olarak açılmaktan vazgeçilmelidir. Hangi branşla ilgili program talebi gelmişse, bu programların açılması için asgari kriterlerin belirlenip uygulanması yoluyla açılmasına karar verilmelidir. Tüm bu

tespitler ve çözüm önerileri öğretmenlik meslek eğitimi ve istihdamıyla ilgili etik ilkelerin ve öğretmenlik mesleğinin niteliğinin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

5. KAYNAKLAR

- Aydın, İ. (2001). *Yönetmelik, mesleki ve örgütsel etik*. (2. Baskı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin Etik Davranışları. The Third International Conference Teacher education. Almost 2000: Crises and Challenge Teacher education, June 27 – July 1 1999, Bert Berl College. Isreal. Erişim adresi: file:///C:/Users/user/Desktop. Erişim tarihi: 02.06.2014_
- İşgüden, B. ve Çabuk, A. (2008). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, ss.59-86. Erişim Tarihi: 03.02 2018.
- EFTEK. Eğitim/Eğitim Bilimleri dekanları konseyi. Erişim adresi: <http://www.milliyet.com.tr>. Erişim Tarihi: 10. 06. 2018
- FEFKON. Fen Edebiyat Fakülteleri Dekanlar Konseyi. Erişim adresi: (<http://www.emo.org.tr>. Erişim Tarihi: 10.06.2018 tarihinde erişilmiştir.
- TBMM. Türkiye Büyük Millet Meclisi. Tutanaklar. Erişim adresi: <https://www.tbmm.gov.tr> Erişim Tarihi: 08.06.2018.
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2012). *Kamu görevlileri etik rehberi (3. Basım)*. Ankara: Başbakanlık yayınları.
- Kirel, Ç. (2000). *Örgütlerde etik davranışlar, yönetimi ve bir uygulama çalışması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1211.
- Krohtwolh, D.R. (1993). *Methods of educational and social sciences research: An integrateg apporach*. New York: Longman.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 02.02.2014.
- Obuz, P. (2009). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şentürk, C. (2009). “Öğretmenlik mesleğinde etik”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 10 (111), 25-31.
- Toprakçı, E., Bozpolat, E. ve Buldur, S. (2010). “Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu”. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 35-50.
- White, T.J.,(1988). *Right or Wrong- A Brief Guide to Understanding Ethics*: New Jersey: Prentice Hall.

Extended Abstract

The education system is created by structural items such as teachers, students, and educational programs. If one of the constituent elements of the system experiences difficulties in fulfilling its duty, the system cannot fulfill its mission altogether, even if it fulfills its mission it cannot be systematic, efficient and scientific. The practices in our national education system can prefer one of the items forming the system to the other one, neglect the other, or disrupt it while correcting one. When we look from our education system's aspect; one of these neglected or distorted structural elements is undoubtedly the teaching profession and its applications such as the education, assignment, employment and supervision of this profession. We can define the rules as ethical behavior or values that should be adopted collectively in individual and social relations and the behaviors that occur by following these rules. Profession ethics is a collection of principles and rules based on beliefs about what is right, what is wrong, what is fair and what is unfair about a profession. Professional ethics and rules are the rules that are adopted by profession members and are generally accepted rules by these profession members. Professionals who behave in accordance with the rules of professional ethics gain trust and respect of the stakeholders in the professional environment in the face of correctness, justice and effectiveness of the service they provide, sleep with a clear conscience, trust more on their knowledge, skills and abilities. Teachers who make their profession in the framework of ethical principles, rules and standards; avoid waste of time and resources. It provides important contributions to the creation of a society that lives healthy, peaceful, prosperous, secure and stable. The quality of the works performed in accordance with the principles, rules and standards of professional ethics is also high. Teachers need to be equipped with educational ethics and formation so that they can effectively carry out their duties to educate individuals and shape the society. In order to be able to fulfill this profession in the direction of ethical principles, rules or standards, it is firstly necessary to have ethical practices related to education.

Because this ethic conception of teaching profession arise from the factors such as the structure of the profession, the interaction of teachers with each other and with their students, the forms of education, the atmosphere of educational institutions, the structure and system of society, the political structure and functioning. In this connection, non-ethical practices related to teacher training will be dealt with in the study, mostly beginning in the 1970s and coming until today. The applications will be briefly defined, explained, analyzed and evaluated with a critical approach. It is also aimed to make a contribution to the teaching profession members and the stakeholders of the profession by drawing attention and creating awareness about the subject. In this context, the aim of the study is to discuss the influence of teaching ethics and codes on professional life. For this purpose, teaching education is to clarify the concept of professional ethics, to identify unethical practices related to teacher education, to bring a critical point of view towards unethical practices, and to raise awareness of the teacher education community. As a result of the research related to teaching education; In 1976, more than 100 people were educated with 45 days of education and letter training, as of 1996-97, about 150 thousand individuals with different field education were appointed as teachers, from 2010, all field graduates were given teaching certificates under the name of formation program by education faculties, and some of the programs were delivered in the form of compressed programs and distance education, and finally the students who were

benefited from these formation programs were separated from the Faculty of Theology and it has been found that there are significant non-ethical practices related to giving these students the certificate of teaching in theology faculties.